

Tamara Deutscher:

Krassós felaktiga citat ur Isaac Deutschers verk

(Ur *New Left Review*, nr 49.)

Jag har med stort intresse följt debatten mellan Mandel och Krassó. Hittills har jag inte varit frestad att uttrycka någon uppfattning om detta meningsutbyte, och även nu vill jag *bara* behandla hänvisningarna till Isaacs arbeten i Krassós senaste "svar", eftersom jag är rädd för att dessa kan ge en något förvriden bild av andemeningen i Isaacs skrifter.

Det vore orättvist att förebrå Krassó för att i viss mån sakna nyanser i hur han använder citat ur [Trotskij]-trilogin för att underbygga sina uppfattningar: han har ett begränsat utrymme, där det är ytterligt svårt att återge alla nyanser i hur Isaac behandlar Trotskij.

Isaac var naturligtvis inte överens med den premiss som Krassó har: "När man i dag ska värdera Trotskij och Stalin är Lenin den nödvändiga utgångspunkten." I sin *Stalin*-biografi beskriver Isaac hur Trotskij tvingades acceptera Leninkulten "trots att den stötte hans rationella sinne och europise-rade livssyn." (s 218) Trotskij gick alltså ut i strid i en terräng där han var som "mest sårbar". Krassó förefaller återigen dra ut Trotskij i Leninkultens terräng istället för att diskutera hans marxism, som han lovar i första meningen i sitt "svar". Han kunde likaväl ha citerat följande: "Lenin påpekade upprepade gånger för partiet och Internationalen sin uppskattning av Trotskij som uttolkare av marxismen", eller "Uniformen som Lenins lärjunge var hursomhelst alltför trång för honom" (för Trotskij). Krassó låter inte lite som en gammal skolfröken, som hytter åt fingret mot Trotskij eftersom han inte "vid något skede därefter i grunden tog lärdom av Lenins partiteori." Krassó citerar hur Isaac "kommenterar explicit" om Trotskijs uppfattning om ett parti "fungerande som ett *locum tenens* för proletarietet". [locum tenens = ställföreträdare – öa] Men denna kommentar blir mindre förenklad i sitt sammanhang, om man betraktar den tillsammans med hela tankegången om "substitutionism" och om man ännu en gång påminner sig hur den ställs i *Den avväpnade profeten* på sid 12, och på allra sista sidan i *Den väpnade profeten*.

Hittills har jag bara förebrått Krassó för förenklingar som kan ursäktas. Men nu kommer jag till en mer allvarlig kritik:

I *NLR* s 92 hänvisar han återigen till Isaac, och påstår att han "gör klart" att citatet från Lenin – att det efter 1917 "inte fanns någon bättre bolsjevik än Trotskij" - "endast grundar sig på hörsägen". Isaac behandlar tvärtom inte detta som bara "hörsägen". Krassó anger som referens *Den väpnade profeten*, s 198, men utan att tillägga att Isaac själv – på samma sida – hänvisar till sin källa, nämligen *Stalins förfalskarskola*, där det återges en fotostatkopierad av spaltkorrektur (innan de manipulerades) där det faktiskt är riktigt lätt att läsa meningen. Krassós förbiseende av detta är ganska störande.

På s 94 i *NLR* citerar Krassó återigen Isaac (*Den avväpnade profeten* och inte den *Väpnade*, s 320) och använder citationstecken, men ordalydelsen är helt annorlunda: i sitt samtal med Bucharin säger inte Kamenev, "Om vår nation går under, går vi under med den... Om den lyckas återhämta sig... kommer vi ändå att gå under." Kamenev använder mycket mer känslösamma och laddade ord: "Om vår nation krossas, krossas vi med den. Och om den klarar sig och Stalin ändrar kurs i tid kommer vi ändå att krossas." Vad är anledningen och syftet med denna omformulering av ett citat? [I den svenska översättningen av Krassós artikel citeras direkt ur Deutschers bok, varför de ord Krassó bytt ut inte finns med. I Krassós engelska text hade han bytt "krossas" mot "gå under" och "klarar sig" mot "lyckas återhämta sig" - öa.]

Jag vill inte lägga mig i kärnfrågorna i debatten mellan Mandel och Krassó, men jag måste verkligen protestera mot selektiva eller felaktiga citat ur Isaacs verk.

(Översättning, Göran Källqvist)